

Motion: Äldre med psykisk ohälsa – satsningar behövs för att ge en rättvis vård!

I en motion till landstingsfullmäktige föreslår Per-Olof Bladh, Mikael Ekvall och Inga Jonasson samtliga vänsterpartiet

- att enheter för äldrepsykiatri med särskild äldrepsykiatrisk kompetens tillskapas i länet.
- att dessa enheter har tillgång till slutenvårdsplatser.
- att kompetensutvecklingsåtgärder genomförs om äldres psykiska hälsa med särskilt fokus på medarbetare i primärvården.

Motionen har skickats till Hälso- och sjukvårdsutskottet Jönköping för synpunkter.

Utskottets beredning

Utskottet har som en del av utredningen av motionen träffat företrädare för: FoUrum-Regionförbundet Jönköpings län, vårdcentralerna Bra liv, primärvårdsenheten, geriatriska- och psykiatriska kliniken. Utskottet har även besökt den äldrepsykiatriska mottagningen i Motala, där ett framgångsrikt arbete bedrivs bland annat med hjälp av mobila team.

Det är lika vanligt om inte vanligare med psykisk ohälsa och sjukdom bland äldre som bland yngre personer. Åldersförändringar minskar hjärnans marginaler och ökar risken för psykisk sjukdom och demens, samtidigt som sociala och psykiska påfrestningar som förluster, försämrad hälsa och funktionsförmåga bidrar till otrygghet och psykisk ohälsa. Kroppen och psyket i påverkar varandra i hög grad, depression är dubbelt så vanlig vid kroppslig sjukdom. Äldre människor använder ofta flera läkemedel vilket också kan ha betydelse för sjukdomsbilden och som ställer höga krav på behandlare.

Socialstyrelsen har beslutat att införa äldrepsykiatri som en tilläggspecialitet till geriatrik alternativt psykiatri. Specialiteten äldrepsykiatri karaktäriseras av

kompetens inom alla sjukdomar och tillstånd med psykiska eller kognitiva symtom hos äldre, oavsett orsak.

Den psykiska ohälsan kan debutera i samband med åldrandet men kan också ha brutit ut tidigare i livet med följande långvarig funktionsnedsättning. Patienterna finns i oftast i det egna hemmet men även på särskilda boenden. De har kontakter med primärvård, geriatrik, somatisk sjukvård och psykiatri. Det finns en risk för att deras psykiska symtom förblir oupptäckta eller underbehandlade. Detta samtidigt som det finns problem med överbehandling av läkemedel till exempel av psykofarmaka.

Depressiva symtom finns hos ca 15 procent av alla över 65 år och antalet ökar med stigande ålder. Depression är i hög ålder ofta en långdragen sjukdom som kommer smygande, där symptomen kan skilja sig från yngre patienter och som har ett kroniskt förlopp om den inte behandlas. Depression påverkar också rehabilitering efter t ex stroke, där förekomst av depression är en av de viktigaste faktorerna som kan påverka rehabilitering negativt. Äldre män är överrepresenterade i självmordsstatistiken.

Under 2012-2013 gjordes en inventering av insatser och kunskapsläge inom området äldres psykiska hälsa inom primärvård, psykiatri och kommunernas socialtjänst i länet på uppdrag av Läns-LAKO. Inventeringen visar att även om flera verksamheter anser att de erbjuder tillräcklig vård och omsorg till äldre med psykisk ohälsa/sjukdom är det ungefär lika stor andel som upplever att de inte erbjuder tillräckligt. Den specialiserade psykiatrin upplever enligt rapporten ett behov av större kunskap kring äldres psykiska ohälsa och behov av till exempel rehabilitering, samt personalbehov och möjligheter till gruppverksamhet. Primärvården upplever personalbehov av framförallt av distriktsläkare. Kommunernas företrädare menar att personal upplever otrygghet i relation till äldre med psykisk ohälsa. Som en fortsättning av inventeringen utarbetas för närvarande en handlingsplan för det fortsatta arbetet fram. I arbetsgruppen finns såväl geriatrik, psykiatri, socialtjänst och primärvård representerade. Ett förslag till handlingsplan ska vara klart i mitten av december 2014.

Utskottet har fått kännedom om den satsning som vårdcentralerna Bra Liv planerar för att öka upptäckten av psykisk ohälsa, och ett förbättrat arbete kring suicidprevention, där äldre män är en viktig grupp att nå. Utskottet har även fått information om att det i äldreomsorgen i Jönköpings kommun, för närvarande pågår en utbildningsinsats på första hjälpare vid psykisk ohälsa.

Tyvärr finns inte den organiserade samverkan mellan geriatrik och psykiatri, som utskottet lyfte fram i yttrandet över motionen Stärk och utveckla kunskapen om äldres psykiska hälsa LK09-0187, kvar. Samverkan sker emellertid kring enskilda patientfall och ST-läkare inom respektive specialitet randar sig hos varandra. Vad gäller kunskapsbehov så lyfter såväl geriatrik och psykiatri fram äldrepsykiatri som subspecialitet som något positivt. Företrädare för psykiatrin menar att det

krävs att man träffat många äldre patienter för att få den erfarenhet som krävs för att bli duktig. Inte minst gäller det medicinering då äldre dels reagerar på andra sätt och dels har flera andra mediciner.

Socialstyrelsen pekar på att det finns ett behov för specialistpsykiatri i landet att öka kompetensen om äldrepsykiatri och stödet till somatisk specialistsjukvård och primärvård. Detta gäller även vårt landsting.

Utskottet menar att det är viktigt att verksamheten uppmuntrar såväl geriatriker som psykiatriker till tilläggspecialisering i äldrepsykiatri, samt att samverkan mellan geriatrik och psykiatri ökar liksom, konsultstödet till primärvården. Det kan även finnas anledning att överväga om huvudansvaret för äldrepsykiatri ska förläggas antingen till psykiatri eller till geriatriken.

Utskottet välkomnar den satsning på suicidprevention och upptäckt av psykisk ohälsa inom vårdcentralerna Bra Liv, vilket kan komma många länsbor till del, inte minst äldre. Utskottet kan konstatera att ett arbete kring äldres psykiska hälsa har inletts men att fortsatta behov finns. Det är viktigt att handlingsplanen adresserar både behoven av ökad samverkan och kompetensutveckling inom området.

Förslag till beslut

Utskottet föreslår att fullmäktige beslutar

att motionen anses vara besvarad

HÄLSO OCH SJUKVÅRDSUTSKOTTET JÖNKÖPING

Urban Blomberg
Ordförande

Charlotte Jerkelund
Utskottssekreterare

Hälso- och sjukvårdsutskottet Jönköping

§§ 61-68

Tid: 2014-12-10, 10:00-12:40

Plats: Sal A, Landstingets kansli

§66 *Motion: Äldre med psykisk ohälsa – satsningar behövs för att ge en rättvis vård!*

LJ2014 I en motion till landstingsfullmäktige föreslår Per-Olof
/547 Bladh, Mikael Ekvall och Inga Jonasson samtliga vänsterpartiet

- att enheter för äldrepsykiatri med särskild äldrepsykiatrisk kompetens tillskapas i länet.

- att dessa enheter har tillgång till slutenvårdsplatser.

- att kompetensutvecklingsåtgärder genomförs om äldres psykiska hälsa med särskilt fokus på medarbetare i primärvården.

Motionen har skickats till Hälsa- och sjukvårdsutskottet Jönköping för synpunkter.

Utskottet har fått information från vårdcentralerna Bra Liv, primärvårdsenheten, geriatriska- och psykiatriska kliniken Jönköping samt den äldrepsykiatriska mottagningen i Motala. Efter beredning i planeringsgruppen finns ett förslag till yttrande som utskottet diskuterar. En justering av förslaget görs angående tilläggspecialisering och ansvarsfördelning.

Annika Nordin (S) yrkar för att utskottet yttrar sig enligt förslag och besvarar motionen.

Inga Jonasson (V) yrkar bifall till motionen.

Utskottet beslutar

- att yttra sig enligt förslaget och därmed besvara motionen.

Reservation Inga Jonasson (V) till förmån för eget yrkande.

Hälsa- och sjukvårdsutskottet Jönköping §§ 61-68

Tid: 2014-12-10, 10:00-12:40

Vid protokollet

Charlotte Jerkelund

Justeras

Urban Blomberg

Johanna Gustavsson

Rätt utdraget,
Intygar

Charlotte Jerkelund

Vänsterpartiet

Landstingsgruppen
Jönköpings län

Landstinget
i Jönköpings län

2014 -04- 09

MOTION

2014 04 07

DnrL7 2014/547.....

Till Landstingsfullmäktige i Jönköpings län

Äldre med psykisk ohälsa – satsningar behövs för att ge en rättvis vård!

För snart tre år sedan behandlades en motion från Vänsterpartiet som satte ljuset på äldres psykiska hälsa. Motionen blev startskottet för en del aktiviteter i form av konferensdagar och behovsinventering om vård och stöd till äldre med psykisk ohälsa. Uppdraget att göra en inventering gavs av läns-LAKO och gick till Regionförbundets FoU rum. Under våren har rapporten som baseras på dokumentstudier, intervjuer och enkäter presenterats. Behovsinventeringen visar att det finns stora behov som inte tillgodoses och att kunskapsläget om äldre med psykisk ohälsa är bristande. Den låga svarsfrekvensen på enkätfrågorna ger också en misstanke om att intresset och engagemanget för denna utsatta grupp brister. Sedan tidigare visar undersökningar som Socialstyrelsen och stiftelsen äldrecentrum gjort att äldre med psykisk sjukdom har svårt att få kvalificerad hjälp i vården. Över hälften av landets landsting och regioner saknar enheter specialiserade på äldrepsykiatri. Landstinget i Jönköpings län saknar en sådan enhet. Undersökningar visar också att de äldre med psykisk ohälsa nästan helt hänvisas till läkemedelsbehandling och inte får tillgång till psykolog och samtalsbehandling till skillnad från yngre. Dessa nationella undersökningar bekräftas nu i den undersökning/inventering som gjorts i Jönköpings län. En hög andel av de äldre plågas av oro, ångslan och ångest och självmorden är fler bland de äldre. Läkemedel är den mest frekventa behandlingen som ökar med stigande ålder medan den andel som får tillgång till samtal är i stort sett obefintlig i åldrar över 80 år. Allt detta innebär att äldre diskrimineras och att många inte får tillgång till adekvat vård, det rimmar dåligt med utfästelser om satsningar på de äldre som det ofta talas om. Äldres psykiska ohälsa tycks inte tas på allvar.

Så kan det inte få fortsätta! Landstinget i Jönköpings län har som mål att vara ett föredöme inom den psykiatriska vården i Sverige, skall det förverkligas måste den psykiatriska vården för äldre stärkas rejält.

Med anledning av ovanstående föreslås Landstingsfullmäktige besluta

Att enheter för äldrepsykiatri med särskild äldrepsykiatrisk kompetens tillskapas i länet.

Att dessa enheter har tillgång till slutenvårdplatser.

Att kompetensutvecklingsåtgärder genomförs om äldres psykiska hälsamed särskilt fokus på medarbetare i primärvården.

Per-Olof Bladh

Mikael Ekvall

Inga Jonasson, gruppleddare

Vänsterpartiets Landstingsgrupp